

Kjærkommen debatt

I neste uke utkommer Odd-Bjørn Fures pamflett *Kampen mot glemelsen. Kunnskapsvakuum i mediesamfunnet* på Universitetsforlaget. Det som har siver ut er at på pamfletten først og fremst handler om Hans Fredrik Dahl og hans påfallende positive forhold til den revisionistiske historikeren David Irving, en debatt om dette i fjor ble forøvrig delvis ført i denne avis.

Bokens tittel tyder på at Fure tar problemkomplekset på alvor. For debatten handlet jo ikke om «åpenhet i historieforskningen», men om glemsel og kunnskapsmangel – og fornektelse av fakta.

For knapt noen historisk begivenhet er så godt dokumentert som Holocaust: folkemordet på seks millioner jøder under nazitysklands ledelse. Det foreligger hundrevis av beretninger fra overlevende og vitner, videre hundrevis av rettsdokumenter, hundrer av bøker og tusener artikler om emnet. En behandling av Holocaust som om temaet var upålitelig og jomfruelig mark er umulig – skulle man tro.

Desto underligere å oppleve at en person som kontra alle bevis holder på at jødene ikke ble gasset, faktisk tas seriøst av Hans Fredrik Dahl, som av mange ble regnet som Norges fremste historiker.

Irving kunne like gjerne sagt at det ikke fantes noen «vesfronten» under 1. verdenskrig, ett av de meget få temaer som er like godt dokumentert og bevitnet som Holocaust. En annen mulig sammenheng er en vitenskap som kan fortelle at mennesket aldri var på månen; av typen «Apollo 11 – ha! En modell i et studio!».

Det pussige er at en slik organisasjon faktisk finnes, og kaller seg «Flat Earth Society». De mener, som navnet tilsier, at jorden er flat. Alle bevis og indier for noe annet er fabriksjoner og forfalskninger, sinnrikt upålitelig av folk med en uhyggelig interesse av å holde oss uvitende om tingenes egentlige tilstand: Jorden er flat som en pannebake.

Det har vært sagt at vi må kunne lytte til hva David Irving ellers mener om 2. verdenskrig, selv om han ikke tror på gasskamrene. Men vi kunne like gjerne tro en geograf som riktignok mener at jorden definitivt er dønn flat, men som «forøvrig har mange interessante iakttagelser om jordoverflaten».

Heldigvis er det mange andre geografer i verden som er på det rene med jordens grunnform (rund, lett flatttrykt ved polene) Når vi skal prioritere – og det må vi, så mye som gis ut – velger vi faktisk heller å lese «rund jord-geografene».

Så også med en David Irving. I syndfloden av bøker om 2. verdenskrig, hvorfor plukke ut Irving, og fremheve nettopp ham som spennende og interessant? Hvorfor ikke heller nøye seg med de forfatterne som er på det rene med bevisenes vekt? Jo, ifølge Hans Fredrik Dahl fordi David Irving er en fremstående kildekritiker.

I realiteten er Irving dypt uvitenskapelig. Hans forskning er ideologisk kontaminert, og består i at han i bokform slår fast at det ikke er mulig å finne noen førerordene om utryddelsen av jødene, for så på neste nynazist-møte trekke konklusjonen: Hitler visste ikke om det, han er uskyldig.

Hvordan opprettholde benektelsen på tross av alt? Jo, ved å falle tilbake på at det ikke finnes «fullstendig bevis for gassing», det vil si at ingen av de som «såkalt ble gasset og brent» har jo avlagt vitnemål. Dette kravet om verifisering *ad absurdum* fungerer som om en dommer i en drapsak med tusenvis av vitner skulle nekte å akseptere noen av vitneutsagnene – han vil kun ta hensyn til drapsofferets eget vitnemål. Enhver slik dommer ville bli sett på som en ubrukelig dommer, som helt åpenbart hadde all sin sympati på tiltales side og tilsvarende antipati mot offeret. Og en slik karakteristikk er jo dekkende for Irving og hans sleng.

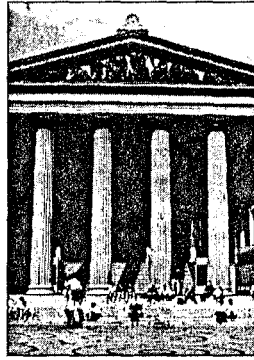
Hans Fredrik Dahl er selvsteg ingen nynazist. Men han har lenge inntatt idiosynkratiske standpunkter. Dahl har drevet linedans, er brinksmanipulering hvor provokasjonene har kommet tett, sist i forbindelse med Egil Ulateigs likvidasjonsbok på Tiden. Vi har vært vitne til en slags intellektuell berserkerang hvor Dahl har gått utenbords på årene uten å bli utfordret til holmgang. Hvis forhåndsmøtalen av Odd-Bjørn Fures bok stemmer, blir han det nå – og det er nok på tide.

Lasse Midttun

Universiteter i endring

Hvilke oppgaver må europeiske læresteder ta på seg i fremtiden?

Universitetet i Oslo har i lengre tid hatt et effektiviseringsprosjekt på gang. I en innstilling fra prosjektet som nå er til høring blant de ansatte er noen av forslagene til effektivisering å spare inn mellom 90 og 200 årsverk, nedlegge noen kollegiale organer og råd, samt slå sammen tre avdelinger med tilgrensede arbeidsområder. Prosjektet har høstet mye kritikk internt på universitetet og er av enkelte beskrevet som et typisk eksempel på «rasjonalisering» av høyere utdanning. Det kan være ulike oppfatninger om hva effektiviseringsprosjektet egentlig innebærer, men sammen med lignende prosjekter ved andre norske læresteder er prosjektet uten tvil en blant mange indikatorer på at universitetene går turbulente tider i møte.

Vekk med nostalgien! Det er på tide at akademikerne selv fatter interesse for og engasjerer seg i utviklingen av lærestedene de tilhører.

Lite effektive

Effektiviseringsprosjektet kan høres voldsomt ut i norsk målestokk, men et blikk mot utlandet bærer bud om enda større utfordringer for universitetene. En rask rundtur kan illustrere noen utviklingstrekk med relevans også for den hjemlige arena: I Tyskland, engang den ledende nasjon innen filosofi og naturfag, er andelen utenlandske studenter nå nede i fire prosent. Tyskland står dermed i fare for å miste verdifulle impulser fra utlandet, heter det i en rapport som den tyske regjering nylig har gitt ut. Utviklingen skyldes ifølge rapporten at tysk universitetsutdanning er lengre enn andre lands, samt at gradstruktur og lite kompatibel internasjonalt. Gjennomstrømningen ved universitetene nå langt overgår den normerte tid er av kritikerne enda et tegn på det prestisjetap tysk utdanning nå er utsatt for.

Engelske universiteter har også turbulente tider, og kritikken har både gått på at lærestedene betraktes som lite effektive, men også den manglende kontakt mellom universitet og samfunn. En av de foreslåtte løsningene for å bedre effektiviteten til universitetene er å slå sammen flere læresteder til megainiversiteter.

Et gigantuniversitet i London-området som skal huse 250.000 studenter er en av løsningene som nevnes. Tanken bak en slik sammenslåing er ikke uventet å hente ut stordriftsfordeler gjennom bedret koordinering og styring av aktivitetene.

Engelsktalende land opplever imidlertid fremdeles en voldsom studenttilstrømning fra utlandet. Ved London School of Economics (LSE) har veksten i utenlandske studenter vært på nesten 40 prosent på fem år. Dette kan betraktes som et hyggelig problem for lærestedene, dog med en liten bieffekt for studentene: Stramme universitetsbudsjetter i både England og USA gjør at studiecostnadene (i form av skolepenger) i stor grad veltes over på studentene. Ikke uventet har dette medført kritikk mot den rekrutteringsprofil man dermed får: Studenter fra land utenfor EU må nemlig betale nesten tre ganger som mye i studieavgifter som EU-borgere. «Rike» nordmenn kan nok kanskje klare å reise der rundt 80.000 kronene det nå årlig koster å studere ved LSE, men hva med studentene fra Afrika og Asia?

Engasjement må til

Hvilke nye oppgaver europeiske læresteder kanskje må ta på seg i fremtiden kan man få eksempler på hvis man tar turen til USA. I den siste utgaven av *The Chronicle of Higher Education* forteller flere amerikanske universiteter om sine investeringsstrategier på det frie aksjemarkedet: Mens Cornell foretrekker å investere i amerikanske aksjer mener University of Michigan at oversjøiske investeringer vil gi best avkastning på de ressurser universitetet står over (1). Samtidig bygger enkelte amerikanske universiteter også opp egne avdelinger i Europa. Ønsker man f.eks. å studere ved University of Chicago trenger man ikke å reise lengre enn til Barcelona.

Norske læresteder har vært forholdsvis avskjærmet i forhold til utviklingen internasjonalt. Samtidig er også norsk høyere utdanning en del av det voksende internasjonale utdanningsnettverket, og vil i fremtiden i enda sterkere grad bli vurdert opp mot dette. Akademikere har i endringsperioder en tendens til å innta et romantisk nostalgisk syn – alt var bedre før. Et slikt standpunkt er neppe det riktige for å påvirke de pågående endringsprosesser. Skal man bevare universitetenes integritet er det på tide at akademikerne selv, og spesielt de tunge akademikerne fatter interesse for og engasjerer seg i utviklingen av lærestedene de tilhører.

Ved London School of Economics er den anerkjente sosiologen Anthony Giddens påtænkt som ny rektor. Kanskje er det et signal om en rennelse for det akademiske lederskapet? At slikt lederskap trengs i den turbulente tid universitetene står overfor er det ingen tvil om.

Bjørn Stensaker

apropos Værsår

Jeg skulle nok ikke ha klort ut det høye øyet til Stian. Han var jo tross alt en av mine beste venner. Men han ba om det. Han klagde over været.

Kom ikke til meg hvis du har problemer med været. «Jeg er så lei denne kulda» sipper folk til hverandre, og alle nikker medlidende. «Denne mørketida gjør meg skikkelig deprimeret, altså.» Hei, hvis du har kommet dithet at du klager over været, da har du ikke problemer nok. Kom til meg, du, så skal jeg gi deg noe å klage over.

Været, været, været, hva er nå dette for noe forbanna gnål. «Jeg blir så nedfor når været er sånn, altså», hadde Stian sagt. Jeg kikket ut av kafévinduet på den grinsende sola og den koboltblå himmelen. Jeg sa ingenting. Jeg visste at det ville komme mere. «Denne kulda, altså...» Jeg lente meg over kaffekoppen og spurte hviskende, innsmi-grende: «Har du tatt på deg stilsongs, da, lille venn?» Nei det hadde han ikke, fordi det ble så varmt og svalt når han oppholdt seg in-

neøndørs. Som om noen bryr seg om Stian er litt svelt på leggene.

«Nettopp», sa jeg. «Du oppholder deg innendørs 95 prosent av døgnet, i godt oppvarmede og opplyste lokaler. Du har tilgang til ubegrensede mengder med klær. Været er tydeligvis ikke så ille at du gidder å ta på deg stilsongs når du går ut og eventuelt ta dem av deg når du kommer innendørs, men ille nok til at du tror du kan sitte her og ta min dyrbare tid med det bortskjemte pispriket ditt om været.»

«Men ærlig talt, altså...»

«Og ikke nok med det, når du først går ut i 20 kuldegrader er du for forbannet forfengelig til å ta på deg lue, og du går og luffer det kraniet ditt i en temperatur du aldri ville oppbevart stereoen eller gitaren din i. Men skallen din ofrer du gjerne, bare du ikke blir sett i en lue som ikke står til frakken.»

«Nei, nå må du høre...»

«Så går du rundt og er mørk til sinns fordi du ikke kan være mer utendørs! Om sommeren drikker du øl ute, om vinteren drikker du øl

inne. Når er du ellers utendørs? Har du et så jævla tomt liv at det eneste som spiller noen rolle for deg er om du drikker øl ute eller inne?»

«Men i jøsenevnda...»

«For trede år siden var det ikke en kjef som kunne dra til syden, men du reiser jo hver eneste vinter, fordi du bare må når været er sånn som det er. Husene var dårlig isolerte, klær var dyre og goretex var ikke akkurat et ord man brukte ofte. Men du, din bikkje, du fryser ti minutter hver dag fordi du ikke gidder kle på deg skikkelig, og så er du frekk nok til å tro at det gir deg en rett til å være så gretten og utilpass og selvmedlidende du bare vil. Ploay.»

«Nå synes jeg du er skikkelig moralistisk, altså», sa Stian. «Helt Luden i en huet.»

Det var da jeg sprakk. Ber man folk ta seg sammen faller de alle tilbake på den der moralisme-retorikken. Jeg gikk komplett bananas.

Og det skyldes ikke at jeg er deprimer over mørketida.

ofella